د پوهنې وزارت

اسلامي ښوونه او روزنه

پنځم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلېږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مو دی رهبر

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه یان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

د پوهنې وزارت

اسلامي ښوونه او روزنه

پنځم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: اسلامي ښوونه او روزنه

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د اسلامي ښوونې او روزنې د برخې د درسي کتابونو مؤلفین

اډیټ کوونکي: د پښتو ژبې د اډیټ دیپارټمنټ غړي

ټولګی: پنځم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکی: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکی: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپخونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې یې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره قانوني چلندکیږي.

بسم الله الرحمن الرحیم

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مو دی رهبر

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه یان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

د پوهنې د وزیر پیغام

اقرأ باسم ربک

د لوی او بښونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې موږ ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنګه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمریز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د ګران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده‌کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدینو شوراګانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږګوني بنسټیز عناصر بلل کیږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختیا په لور بنسټیزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنګه په ښوونځیو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونیزو تأسیساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کیفیت او توزیع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. موږ په دې باور یو، چې د باکیفیته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توګه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو څخه په درناوي هیله کوم، چې د هېواد بچیانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محتوا په لېږدولو کې، هیڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د یوه فعال او په دیني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زیار او کوښښ وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤولیت په درک سره، په دې نیت لوست پیل کړي، چې د نن ورځې ګران زده‌کوونکي به سبا د یوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولنې متمدن او ګټور اوسېدونکي وي.

همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانګه ده، غوښتنه لرم، څو له هر فرصت څخه ګټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د ځیرکو او فعالو ګډونوالو په توګه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدریس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په لیکلو او چمتو کولو کې یې نه ستړې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له درباره څخه دوی ته په دې سپېڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بریا غواړم.

د معیاري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هیله چې وګړي یې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر

دکتور محمد میرویس بلخي

ليک لړ

د لوست شمېره	لوست	مخ
لومړی لوست	د کايناتو پيدايښت	۱
دويم لوست	اسلام ته درناوی	۳
دريم لوست	وحي	۵
څلورم لوست	د پيغمبرانو عصمت	۷
پنځم لوست	معجزه	۹
شپږم لوست	سحر (کوډې)	۱۱
اووم لوست	فال کتل	۱۳
اتم لوست	فال نيول	۱۵
نهم لوست	لوی گناهونه	۱۷
لسم لوست	د جمعې لمونځ	۱۹
يوولسم لوست	د جنازې لمونځ (۱)	۲۱
دوولسم لوست	د جنازې لمونځ (۲)	۲۳
ديارلسم لوست	د جنازې د لمانځه دعاگانې	۲۵
څوارلسم لوست	د اختر لمونځ	۲۷
پنځلسم لوست	د اختر د لمانځه طريقه	۲۹
شپاړسم لوست	د تلاوت سجده	۳۱
اووه لسم لوست	د سهوې سجده (۱)	۳۳
اته لسم لوست	د سهوې سجده (۲)	۳۵
نولسم لوست	د سفر آداب	۳۷
شلم لوست	د ژبې ساتنه	۳۹
يوويشتم لوست	مرسته او همکاري	۴۱

د لوست شمیره	لوست	مخ
دوه ویشتم لوست	د بې اتفاقۍ زیانونه	۴۳
دري ویشتم لوست	بد ملګری	۴۵
خلور ویشتم لوست	د دین ستنه	۴۷
پنځه ویشتم لوست	د وخت ارزښت	۴۹
شپږ ویشتم لوست	د مسلمان پنځه حقونه	۵۱
اووه ویشتم لوست	د سلام فضایل	۵۳
اته ویشتم لوست	غیبت	۵۵
نهه ویشتم لوست	دروغ ویل	۵۷
دېرشم لوست	ښېښنه کول	۵۹
یو دېرشم لوست	قناعت	۶۱
دوه دېرشم- لوست	د صبر فضایل	۶۳

د کايناتو پيدايښت

ټول کائنات د الله تعالی مخلوقات دي.

ځمکه، آسمانونه، غرونه او سيندونه الله تعالی پيدا کړي دي.

انسانان، پېريان، ملايکې او ژوي د الله تعالی مخلوق دي.

الله تعالی انسانان له يوه پلار آدم او مور حوا (عليهما السلام) څخه پيدا کړي دي.

انسان د الله تعالی غوره مخلوق دی.

ټول مخلوقات د الله تعالی تسبيح وايي.

ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پيرو دي.

الله تعالی ته نيږدې او غوره خلک تقوا لرونکي خلک دي.

فعالیتونه

۱- ځمکه، لمر او ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پیرو دي، په دې هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.

۲- د کایناتو د پیدایښت په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.

۳- انسان ته ولې غوره مخلوق ویل کېږي؟

۴- الله جل جلاله آدم علیه السلام له څه شي څخه پیدا کړ؟ پدې هکله له ښوونکي څخه معلومات واخلئ.

پوښتنې

۱- د انسانانو پلار څوک دی؟

۲- انسانان، آسمانونه، ځمکه او نور مخلوقات چا پیدا کړي دي؟

۳- په انسانانو کې غوره خلک کوم دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

اسلام ته درناوی

مور د اسلام ټول حکمونه او لارښوونې منو او درناوی ورته لرو.

د اسلام مقدساتو ته درناوی د ایمان یوه برخه ده.

د اسلام له مقدساتو څخه ځینې دا دي:

۱- **قران کریم**: قرآن کریم د الله تعالی کلام دی، درناوی یې په دې کې دی چې په لارښوونو یې عمل وکړو.

۲- **کعبه**: د الله تعالی کور دی، مسلمانان د کعبې لوري ته پنځه وخته لمونځ ادا کوي.

۳- **جومات**: جومات د عبادت ځای دی. په جومات کې بې ځایه خبرې کول ناروا دي.

۴- **د حج مناسک**: لکه: عرفات، منی، مزدلفه.

۵- **لمونځ**: مور هر لمونځ په خپل وخت ادا کوو.

۶- **روژه**: مور هر کال د رمضان د میاشتې روژه نیسو.

د اسلام حکمونو او مقدساتو ته سپکاوی کول کفر دی.

فعالیتونه

۱. د ښوونکي په مرسته په وار سره د اسلام د دین څو حکمونه او لارښوونې ووایئ.

۲. اسلام ته درناوی په څه کې دی؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳. قرآن کریم ته څنګه درناوی پکار دی؟ په دې هکله له ښوونکي څخه معلومات ترلاسه کړئ.

پوښتنې

۱- د اسلامي مقدساتو څو بېلګې ووایئ.

۲- د اسلام مقدساتو ته درناوی کول د څه شي برخه ده؟

۳- اسلامي مقدساتو ته توهین او سپکاوی کول څه حکم لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د اسلامي مقدساتو په هکله د کورنۍ د غړو په مرسته لنډه مقاله ولیکي.

وحي

د الله تعالی له لوري د پیغمبرانو خبرولو ته وحې ویل کیږي.

حضرت جبرئیل علیه السلام به د الله تعالی له لوري پیغمبرانو ته وحې راوړله.

تورات، انجیل، زبور او فرقان (قرآن کریم) ټول آسماني کتابونه دي.

موږ پر ټولو آسماني کتابونو او صحیفو ایمان لرو.

تورات پر موسی علیه السلام، انجیل پر عیسی علیه السلام، زبور پر داوود علیه السلام او قرآن کریم پر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نازل شوی دی.

پر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لومړی وحې د حرا په غار کې نازله شوه.

لومړی وحې د علق سورت پنځه لومړني آیتونه دي: ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ * اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ * الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ * عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ [العلق: ۱ - ۵]

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم له وفات څخه وروسته پر هیچا وحې نه نازلیږي.

فعالیتونه

۱. د ښوونکي په مرسته د آسماني کتابونو په اړه خبرې وکړئ.

۲. په پخوانیو کتابونو ایمان لرل څه معنا لري؟ په دې هکله په خپلو کې خبرې وکړئ.

۳. د لوست په آیتونو کې کومې کلمې دي چې یوه یې په لوستلو امر کوي او بله یې د لیکنې وسیله ده .

۴. تاسو معلومات لرئ چې د حرا په غار کې پر حضرت محمد ﷺ وحې څنګه نازله شوه؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- وحې څه ته ویل کیږي؟

۲- د آسماني کتابونو نومونه واخلئ.

۳- آسماني کتابونه پر کومو پیغمبرانو نازل شوي دي؟

۴- پر حضرت محمد ﷺ لومړۍ وحې په کوم ځای کې نازله شوه؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د پیغمبرانو عصمت

له ګناهونو څخه د پیغمبرانو علیهم السلام پاکوالي ته عصمت ویل کیږي.

ټول پیغمبران (علیهم السلام) له ګناهونو معصوم (پاک) دي.

موږ د پیغمبرانو (علیهم السلام) پر عصمت ایمان لرو.

انبیا علیهم السلام د الله تعالی غوره بندګان دي.

لومړی پیغمبر حضرت آدم علیه السلام او وروستی پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دی.

په قرآن کریم کې د ۲۵ پیغمبرانو یادونه شوې ده.

د پیغمبرانو پر عصمت ایمان او باور لرل فرض دي.

فعالیتونه

بحث پرې وکړئ:

۱- عصمت څه ته ویل کیږي؟

۲- د پیغمبرانو (علیهم السلام) عصمت څه معنی لري؟

۳- ملایکې له گناه پاکې دي. په دې هکله له ښوونکي معلومات له ځان سره شریک کړئ.

پوښتنې

۱- عصمت څه ته ویل کیږي؟

۲- د لومړي او وروستي پیغمبرانو، نومونه واخلئ.

۳- په قرآن کریم کې د څو پیغمبرانو، نومونه ذکر شوي دي؟

۴- د پیغمبرانو (علیهم السلام) په عصمت ایمان لرل څه حکم لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د پیغمبرانو (علیهم السلام) د عصمت په اړه لنډه مقاله ولیکي.

معجزه

معجزه هغه عمل ته ویل کیږي چې د پیغمبرانو په لاس ترسره شوې وي او نور خلک ور څخه عاجز وي.

معجزه د پیغمبر د ریښتینولۍ دلیل دی.

الله تعالی خپلو پیغمبرانو (علیهم السلام) ته ډول ډول معجزې ورکړې دي.

د موسی علیه السلام یوه معجزه له امسا (لکړې) څخه مار جوړېدل، د عیسی علیه السلام یوه معجزه په دعا سره د ړانده رغېدل او د محمد صلی الله علیه وسلم تر ټولو لویه معجزه قرآن کریم دی.

د پیغمبرانو علیهم السلام پر معجزو ایمان لرل فرض دي.

فعالیتونه

۱- د پیغمبرانو علیهم السلام د ځینو معجزو یادونه وکړئ.

۲- د محمد صلی الله علیه وسلم ځینې مشهورې معجزې بیان کړئ. په دې هکله دې ښوونکی له زده کوونکو سره مرسته وکړي .

۳- قرآنکریم ته ولې معجزه ویل کیږي؟ په دې هکله دې ښوونکی له زده کوونکو سره مرسته وکړي.

پوښتني

۱- معجزه څه ته وایي؟

۲- آیا په معجزه ایمان لرل فرض دي؟

۳- آیا له پیغمبرانو علیهم السلام پرته نور خلک معجزې لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د معجزې په اړه یوه لنډه مقاله ولیکي.

سحر (کوډې)

سحر کول لویه ګناه ده.

سحر د شیطان کار دی.

د کوډو له لارې روزي ګټل حرام دي.

څوک چې هره شپه آیت کرسي تلاوت کوي، له هر ډول زیان او ضرر څخه به په امن وي.

په کوډو سره انسان ته ضرر رسیږي.

کوډګر د هیچا نه خوښیږي.

رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «اجْتَنِبُوا الْموبِقَاتِ الشِّرْكُ بِاللهِ وَالسِّحْرُ»

ژباړه: له هلاکوونکو شیانو څخه چې یو یې شرک او بل یې سحر دی، ځانونه وساتئ.

کوډګر ته ورتګ ناروا دی، رسول الله ﷺ فرمایلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»

ژباړه: که څوک کوډګر، د غیب ویونکي او فال کتونکي ته ورشي او د هغوی خبرې رښتیا وګڼي، نو په هغه څه چې پر محمد ﷺ نازل شوي کافر شو.

فعالیتونه

۱- د لوست حدیثونه تکرار کړئ.

۲- د سحر له ضرر څخه د ځان خوندي ساتلو لپاره باید څه وکړو؟ د ښوونکي په مرسته يې ځواب ووايئ.

۳- په شپه کې کوم وخت معوذتین او آیت الکرسي لولئ؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- آیا سحر لویه ګناه ده؟

۲- سحر د چا کار دی؟

۳- د کوډو له لارې د روزۍ ګټل څه حکم لري؟

۴- د کوم آیت په لوستلو سره موږ د کوډو له ضرر څخه په امن کېږو؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

فال کتل

فال کتل حرام او لویه ګناه ده.

فال کتونکي ته ور تلل، خبرې یې منل او پرې باور کول لویه ګناه ده.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»

ژباړه: که څوک کوډګر، غیب ویونکي او فال کتونکي ته ولاړ شي او د هغوی خبرې رښتیا وګڼي، نو په هغه څه چې پر محمد ﷺ نازل شوي کافر شو.

فال کتونکی به له سختو کړاوونو او عذابونو سره مخ کیږي.

فعالیتونه

۱- د فال کتونکي د عمل په اړه یو له بل سره بحث وکړئ.

۲- که څوک د فال کتلو په نیت چاته ورځي، تاسې باید ورته څه ووایئ، څو له دې کار څخه منعه شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳- ستاسو په آند فال کتل څه زیانونه لري ؟

پوښتنې

۱- د فال کتل څه حکم لري؟

۲- آیا فال کتونکي ته ورتلل روا دي ؟

۳- رسول الله ﷺ د فال کتونکي په اړه څه فرمایلي دي؟

کورنۍ دنده

که چیرې زده کوونکو کوم فال کتونکی لیدلی وي، د هغه کیسه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

فال نيول

ښه فال نيول روا او بد فال نيول ګناه ده.

د اسلام مبارک دين موږ له بد فال نيولو څخه منع کړي يو.

پيغمبر ﷺ فرمايي: بد فالي نشته او ښه فال نيول غوره کار دی .

د ښه فال نيولو څو بېلګې:

- په کوچنيانو باندې د نيکو خلکو نومونه کېښودل.
- ناروغ ته روغ ووېل او د روغتيا هيله يې کول.
- په خوب ليدلو باندې ښه فال نيول.

د بد فال نيولو څو بېلګې:

- د کينڼې سترګې په رپېدلو بد فال نيول.
- د يو شي په اخيستلو بد فال نيول.
- د چا په ټنډه يا پل (راتللو) بد فال نيول.

موږ بايد په هر څه ښه فال ونيسو،

او له بد فالۍ څخه ځانونه وساتو.

فعالیتونه

۱- د ښوونکي په مرسته د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه یو له بل سره بحث وکړئ.

۲- د ښه فال نیولو څو بېلګې ووایئ.

۳- آیا د چهارشنبې په ورځ د سفر نه کولو بد فال نیول روا دي؟ په دې هکله بحث وکړئ.

پوښتني

۱- آیا ښه فال نیول روا دي؟

۲- د ښه فال نیولو څو بېلګې ووایئ.

۳- د بد فال نیولو څو بېلګې ووایئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ له غړو سره د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه خبرې وکړي.

لوی ګناهونه

لوی ګناهونه هغه ګناهونه دي چې کوونکي ته يې په شريعت کې سزا ټاکل شوې وي او له توبې پرته نه بښل کيږي.
که څوک وړه ګناه تکرار کړي، دا هم په کبيره ګناه بدليږي.
موږ بايد له ټولو وړو او لويو ګناهونو څخه ځان وساتو.

ځينې لوی ګناهونه په لاندې ډول دي:

۱- شرک: له الله تعالی سره شريک نيول تر ټولو لويه ګناه ده.

۲- سحر: کوډې کول.

۳- قتل: په ناروا د انسان وژل.

۴- سود خوړل.

۵- د جهاد له مورچل څخه تېښته کول.

۶- تهمت: پر بې ګناه مسلمان د ګناه تور لګول.

۷- د مور او پلار نا فرماني: په روا کارونو کې د مور او پلار له لارښوونو سرغړونه، او خبره يې نه منل لويه ګناه ده.

فعالیتونه

۱- د ځو نورو لویو ګناهونو نومونه بیان کړئ.

۲- له الله ﷻ سره د شریک نیولو څو بېلګې ووایئ.

۳- د مور او پلار د نا فرمانۍ څو بېلګې ووایئ.

پوښتنې

۱- لوی ګناهونه تعریف کړئ.

۲- وړه ګناه څه وخت په لویه ګناه بدلېږي؟

۳- د څو لویو ګناهونو نومونه واخلئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې ځینې هغه لوی ګناهونه چې په لوست کې نه دي ذکر شوي، په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د جمعې لمونځ

د جمعې لمونځ دوه رکعته دی او په جماعت ادا کیږي.

د جمعې لمونځ د ماسپښین د لمانځه پر ځای ادا کیږي. د جمعې لمونځ پر عاقل، بالغ مقیم مسلمان فرض دی.

د یوې جمعې لمونځ د راتلونکې جمعې تر لمانځه پورې د گناهونو کفاره ده.

د جمعې د لمانځه لپاره غسل کول او پاکې جامې اغوستل سنت دي.

د جمعې په لمانځه کې امام له دویم اذان وروسته دوې خطبې وایي.

لمونځ کوونکي خطبې ته پوره غوږ نیسي او له خبرو کولو ډډه کوي.

د جمعې د لمانځه پر مهال مسلمانانو ته کار کول ناروا دي.

د جمعې لمونځ پرېښودل گناه ده، رسول الله ﷺ فرمایي: څوک چې

(پرته له عذره) درې جمعې لمونځونه ترک کړي، په زړه يې تور داغ لګيږي. رواه ابن ماجه

فعاليتونه

۱- د جمعې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- که څوک د خطبې پر مهال خبرې کوي، آيا تاسې ته روا ده چې له خبرو څخه يې منعه کړئ؟

۳- که يو څوک د جمعې لمانځه ته ناوخته راشي، آيا حق لري چې د خلکو پر اوږو تير شي او لومړي صف ته ځان ورسوي؟

پوښتنې

۱- د جمعې لمونځ څه حکم لري؟

۲- د جمعې لمونځ څنګه ادا کيږي؟

۳- د جمعې لمونځ پر چا فرض دی؟

۴- امام د جمعې د لمانځه لپاره څو خطبې وايي؟

کورنی دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچوکې ځواب کړي.

د جنازې لمونځ (۱)

د جنازې لمونځ کفايي فرض دی.

د جنازې لمونځ ډېر ثواب لري.

د جنازې لمونځ په جماعت ادا کېږي.

د جنازې لمونځ په ولاړه او له رکوع او سجدې پرته ادا کېږي.

د جنازې په لمانځه کې د څلورو تکبیرونو ویل فرض دي.

د جنازې لمونځ د مړي د ولي یا عالم په امامت سره ادا کېږي.

د جنازې لمونځ قضايي نه لري.

فعالیتونه

۱- د جنازې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- د جنازې د لمانځه او نورو لمونځونو ترمنځ توپیرونه په ګوته کړئ.

۳- که چیرې د جنازې لمونځ تیار وي او تاسې اودس و نه لرئ، آیا تیمم کولای شئ؟ د ښوونکي په مرسته يې ځواب ووایئ.

پوښتنې

۱- د جنازې لمونځ څه حکم لري؟

۲- آیا د جنازې لمونځ په جماعت سره ادا کیږي؟

۳- د جنازې په لمانځه کې رکوع او سجده شته؟

۴- د جنازې په لمانځه کې څو تکبیرونه ویل کیږي؟

۵- آیا د جنازې د لمانځه تکبیرونه فرض دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازې لمونځ (۲)

د جنازې د لمانځه طريقه:

د جنازې لمونځ په څلور ځلې تکبير ويلو سره اداکيږي چې په لاندې ډول بيانيږي:

لومړی تکبير:

لمونځ کوونکي په امام پسې (د نورو لمونځونو په څېر) تحريمه تکبير او ورپسې «سُبحانكَ اللهُمَ وَبِحَمدِكَ وَتَبارَكَ اسمُكَ وَتَعالى جَدُّكَ وَلااِلهَ غَيرُكَ» وايي.

دويم تکبير:

د امام د دويم ځل تکبير له ويلو سره سم مقتدي هم دويم تکبير وايي ورپسې درود «اَللّهُمّ صَلِّ عَلَي مُحَمّدٍ وَ عَلَي آلِ مُحَمّدٍ كَمَا صَلّيْتَ عَلَي اِبْرَاهِيْمَ وَ عَلَي آلِ اِبْرَاهِيمَ اِنّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْد» وايي.

دريم تکبير:

د درود له ويلو وروسته امام دريم تکبير وايي او ورپسې د جنازې دعا لولي، مقتديان هم همدا دعا لولي.

څلورم تکبير:

د څلورم تکبير له ويلو وروسته امام ښي اوکيڼ خوا ته سلام ګرځوي، مقتديان هم دواړو خواوو ته سلام ګرځوي.

فعالیتونه

۱- ځینې زده کوونکي دې د جنازې د لمانځه ادا کول په ټولګي کې تمثیل او ښوونکی دې د دوی تېروتنې اصلاح کړي.

۲- د جنازې لمونځ په کوم ځای کې ادا کیږي؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

۳- آیا د جنازې د لمانځه لپاره اقامت ویل کیږي؟

پوښتنې

۱- د جنازې په لمانځه کې له لومړي تکبیر وروسته څه ویل کیږي؟

۲- له دویم او دریم تکبیر وروسته امام او مقتدیان څه وایي؟

۳- له څلورم تکبیر وروسته څه ویل کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازې د لمانځه دعاګانې

په بالغ مړي (نارينه او ښځينه) لاندې دعا ويل کيږي:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا ، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا ، وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا ، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الإِسْلَامِ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الإِيمَانِ.

ژباړه: اى الله! زموږ ژوندي، مړي، حاضر، غايب، کوچني، لوی، نر او ښځې وبښه، اى الله! له موږ څخه چې چاته ژوند ورکوې، په اسلام ژوند ورکړه، او له موږ څخه چې له چا روح اخلې، په ايمان سره يې واخله.

که مړی کوچنی هلک وي، لاندې دعا پرې لوستل کيږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَ اجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا.

ژباړه: اى الله! دغه مړی (هلک) زموږ د ثواب سبب وګرځوه او زموږ لپاره يې د آخرت پانګه وګرځوه او زموږ لپاره يې شفيع او شفاعت يې قبول وګرځوه.

که مړی کوچنۍ نجلۍ وي، لاندې دعا پرې لوستل کيږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً.

ژباړه: ای الله! دغه مړی (نجلۍ) زموږ د ثواب سبب وګرځوه، زموږ لپاره یې د آخرت پانګه وګرځوه او زموږ لپاره یې شفیع او شفاعت یې قبول وګرځوه.

فعالیتونه

١- آیا د جنازې لمانځه لپاره ټاکلی وخت شته ؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

٢- د بالغانو، هلک او نجلۍ د دعاګانو په منځ کې شته توپیر په ګوته کړئ.

٣- د جنازې په لمانځه کې له مړي سربیره نور چاته دعا کیږي؟

پوښتنې

الف: لاندې جملې معنا کړئ:

١- اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا

٢- اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ

٣- اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا

ب: څوک د بالغ مړي دعا له یاده ویلای شي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د جنازې دعاګانې حفظ کړي او په راتلونکي ساعت کې دې ټولګیوالو ته واوروي.

د اختر لمونځ

مسلمانان هر کال د خوشحالۍ دوه اخترونه لمانځي.

لومړی کمکی اختر وروسته لوی اختر.

کمکی اختر د روژې له میاشتې څخه وروسته د شوال میاشتې په لومړۍ ورځ وي.

په کمکي اختر کې مسلمانان غریبانو ته د فطر صدقه ورکوي.

لوی اختر د ذي الحجې میاشتې په لسمه ورځ وي.

په لوی اختر کې مسلمانان قرباني کوي.

مسلمانان په دواړو اخترونو کې عیدګاه ته د لمانځه ادا کولو لپاره ځي.

د دواړو اخترونو لمونځونه واجب دي او په جماعت سره ادا کېږي.

د دواړو اخترونو لمونځ دوه دوه رکعته دی.

د دواړو اخترونو د لمانځه وخت د اختر د ورځې له لمر ختلو نه پیل کېږي او تر زوال پورې وي.

د اختر لمانځه لپاره غسل کول، پاکې جامې اغوستل او عطر وهل سنت دي.

فعالیتونه

۱- د لوی او کمکي اختر په لومړۍ ورځ باید کوم کارونه وکړو؟

۲- د ښوونکي په مرسته په لوی اختر کې د واجبو تکبیرونو الفاظ ووایئ.

۳- په لوی اختر کې د تکبیرونو ویلو ورځې په ګوته کړئ.

پوښتنې

۱- کمکی اختر د کومې میاشتې په کومه نېټه دی؟

۲- په لوی اختر کې مسلمانان څه کارونه کوي؟

۳- د اختر لمونځ څو رکعته دی؟

۴- د اختر لمونځ څه حکم لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لوی اختر په هکله یوه لنډه مقاله ولیکي.

د اختر د لمانځه طريقه

د دواړو اخترونو لمونځ دوه دوه رکعته دی. د اختر د لمانځه لپاره اذان او اقامت نه ويل کيږي.

د اختر په لمانځه کې شپږ تکبيرونه اضافه ويل کيږي. درې په لومړي رکعت او درې نور يې په دويم رکعت کې ويل کيږي.

لومړی رکعت:

امام تحريمه تکبير په جهر سره او مقتديان يې په خفيه وايي.

د سبحانک اللهم... له ويلو وروسته امام په جهر سره درې ځلې تکبير وايي او دواړه لاسونه ورسره د غوږونو نرميو ته پورته کوي.

مقتديان ورپسې په خفيه درې ځلې تکبير وايي او دواړه لاسونه ورسره د غوږونو نرميو ته پورته کوي.

بيا لاسونه پر نامه کېښودل کيږي، امام په جهر سره قرائت لولي، پاتې د عام لمونځ په څېر ترسره کيږي.

دويم رکعت:

امام د قرائت له لوستلو وروسته مخکې له رکوع، درې تکبيرونه په جهر سره وايي او په هر ځل دواړه لاسونه د غوږونو تر نرميو پورته کوي، مقتديان هم همداسې کوي.

یادونه: د یادو شپږو تکبیرونو په منځ کې لاسونه باید ځوړند ونیول شي.

فعالیتونه

۱. زده کوونکي دې په دوو ډلو وویشل شي، لومړۍ ډله دې د اختر د لمانځه لومړی رکعت او دویمه ډله دې دویم رکعت تمثیل کړي.

۲. آیا د جنازې او اختر د لمونځونو د تکبیرونو ترمنځ په اداکولو کې څه توپیر شته؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- د اختر لمونځ څو رکعته دی؟

۲- د اختر په لمانځه کې څو اضافي تکبیرونه ویل کیږي؟

۳- لومړي درې تکبیرونه څه وخت ویل کیږي.

۴- په دویم رکعت کې څو تکبیرونه او څه وخت ویل کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د اختر د لمانځه طریقه په خپلو کتابچو کې ولیکي او په ټولګي کې دې له یاده ولولي.

د تلاوت سجده

د تلاوت سجده واجب ده.

د سجدې آيت په لوستلو او يا اورېدلو سره د تلاوت سجده لازمېږي.

د تلاوت د سجدې د ادا کولو طريقه:

سجده کوونکی تکبير وايي او سجدې ته ځي، په سجده کې درې ځلې تسبيحات (سبحان ربي الأعلى) وايي، ورپسې دويم تکبير وايي او له سجدې نه را پورته کېږي او په دې سره يې سجده بشپړه شوه.

د تلاوت سجدې لپاره درېدل حتمي نه دي.

له راډيو، ټلويزيون او داسې نورو څخه د سجدې آيت په اورېدلو سجده نه لازمېږي.

په قرآن کريم کې ۱۴ ځايه د تلاوت سجده راغلې ده.

په يو ځای کې د سجدې د يو آيت په څو ځله لوستلو سره يوازې يوه سجده لازمېږي.

په لاندې جدول کې د تلاوت د سجدې آیتونه راوړل شوي چې په لوستلو او یا اورېدلو سره یې د تلاوت سجده لازمېږي:

شمیره	سورت	د سجدې ایت	شمیره	سورت	د سجدې ایت
١	الاعراف	٢٠٦	٨	النمل	٢٥
٢	الرعد	١٥	٩	الم السجده	١٥
٣	النحل	۴٩	١٠	فصلت	٣٨
۴	الاسرا ء	١٠٧	١١	ص	٢۴
۵	مریم	۵٨	١٢	النجم	۶٢
۶	الحج	١٨	١٣	الانشقاق	٢١
٧	الفرقان	۶٠	١۴	العلق	١٩

فعالیتونه

١- د تلاوت سجده په ټولګي کې تمثیل کړئ.

٢- د سجدې آیتونه په قرآن کریم کې په ډله ییز ډول په ګوته کړئ.

پوښتنې

١- د تلاوت سجده څه حکم لري؟

٢- په قرآن کریم کې څو د تلاوت سجدې دي؟

٣- د تلاوت سجده کله واجبیږي؟

۴- په څلورو آیتونو کې د تلاوت سجده را وښیئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د سجدې د آیتونو موقعیت، د سپارو له مخې په ګوته کړي.

د سهوې سجده (۱)

د سهوې سجده واجب ده.

د سهوې سجده په لمانځه کې ترسره کېږي.

د واجبو په ترک او یا د فرضو په ځنډولو سره د سهوې سجده واجبېږي.

د سهوې د سجدې طریقه:

۱- په وروستۍ قعده کې له تشهد وروسته سلام گرځول کېږي.

۲- بیا ورپسې دوې سجدې کېږي.

۳- ورپسې تشهد، درود، او دعا ویل کېږي.

۴- په پای کې دواړو خواوو ته سلام گرځول کېږي.

فعالیتونه

۱. د سهوې د سجدې په هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.

۲. آیا کله مو د سهوې سجده کړې ده؟ د واجب کېدو سبب یې بیان کړئ.

پوښتنې

۱- د سهوې سجده څه حکم لري ؟

۲- د سهوې سجده څه وخت واجبیږي؟

۳-د سهوې سجده څنګه ادا کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست متن په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د سهوې سجده (۲)

په لاندې کې د سهوې سجدې د واجبېدلو څو مثالونه:

۱. د فاتحې سورت پرېښودل.

۲. د فاتحې سورت پسې د بل سورت یا څو ایتونو نه لوستل.

۳. په وترو کې د قنوت دعا پرېښودل.

۴. لومړۍ قعده پرېښودل.

۵. په وروستۍ قعده کې تشهد پرېښودل.

۶. د فرضو وروسته کول، لکه په لومړي رکعت کې کېناستل، او یا دویم رکعت کې له تشهد وروسته دریم رکعت ځنډول.

فعالیتونه

۱. د سهوې سجدې د واجبېدلو ځینې سببونه بیان کړئ.

۲. که په جماعت کې امام د سهوې سجده ادا کوي، مقتدیان باید څه وکړي ؟

پوښتنې

۱- د قیام په حالت کې د سهوې سجده کله واجبیږي؟

۲- د قعدې په حالت کې د سهوې سجده کله واجبیږي؟

۳- آیا په وترو کې د قنوت په پرېښودلو سره سجده لازمیږي؟

۴- آیا د فرضو په تاخیر سره سجده واجبیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د سفر آداب

اسلام موږ ته د سفر په وخت، د آدابو لارښوونه کوي، چې ځيني يې په لاندې ډول دي:

۱- له مور او پلار څخه د سفر کولو اجازه اخيستل.

۲- درې ځلې الله اکبر ويل.

۳- د سفر دعا ويل: ﴿سُبْحَانَ الذي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُون﴾.

۴- الله ﷻ زيات يادول.

۵- له الله څخه د خير او عافيت سوال کول.

په سفر کې د مسلمان سوال او دعا قبليږي.

په سفر کې د دعا ځيني بيلگې:

د سفر آساني غوښتل.

د کورنۍ غړو او خپلوانو ته دعا کول.

د سفر له ستونزو څخه د خلاصون دعا کول.

کورته په خير او عافيت د را ستنيدلو دعا کول.

فعالیتونه

۱. د سفر د آدابو په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲. آیا د اسلام دین په کومه ټاکلې ورځ کې له سفر کولو څخه منعه کړې ده؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- د سفر دعا ووایئ.

۲- د سفر کولو لپاره له چا څخه اجازه اخلئ؟

۳- آیا په سفر کې دعا قبلیږي؟

۴- د سفر په وخت کومې غوښتنې په کار دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د سفر آداب په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د ژبې ساتنه

مسلمان د خپلې ژبې ساتنه کوي، تل ښې خبرې کوي، رسول الله ﷺ موږ ته داسې لارښوونه کړې ده: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ» .

ژباړه: که څوک په الله او د آخرت په ورځ ایمان لري، د خیر خبرې دې کوي او یا دې چپ اوسي.

مسلمان بې ګټې خبرې نه کوي.

موږ چا ته کنځلې او بدې خبرې نه کوو.

څوک په سپک نوم نه یادوو.

په ناروا خبرو انسان دوزخ ته ځي، معاذ رضي الله عنه له پیغمبر ﷺ څخه وپوښتل: آیا موږ په خپلو ویناوو نیول کیږو؟ پیغمبر ﷺ وفرمایل: زیات خلک د خپلو ژبو له کبله دوزخ ته نسکور غورځیږي.

موږ باید له سپکو او ناوړو خبرو څخه ځان وساتو.

زموږ له لاس او ژبې څخه باید چا ته ضرر ونه رسیږي.

فعالیتونه

۱- د ژبې ساتنې په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- کوم وخت چوپتیا غوره ده؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱. د لاندې حدیث جملې معنا کړئ:

- «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ»
- «فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ» .

۲. لاندې خالي ځایونه ډک کړئ:

- زموږ له لاس او .... باید چاته ضرر ونه رسېږي.
- مسلمان د خپلې ژبې ... کوي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د ژبې ساتنې په هکله لنډه مقاله ولیکي.

مرسته او همکاري

له خلکو سره په ښو کارونو کې مرسته کول ډېر ثواب لري.

الله جل جلاله په دې هکله موږ ته داسې لارښوونه کوي:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلا تَعَاوَنُوا عَلَى الإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ... ﴾

المائده سورت ۲ ایت.

ژباړه: او په نیکو او د تقوا په کارونو کې یو له بل سره مرسته کوئ او د ګناه او تېرې په چارو کې یو له بل سره مرسته مه کوئ.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

۱- د الله جل جلاله مرسته له هغه چا سره مل وي چې له نورو خلکو سره مرسته کوي. (رواه مسلم)

۲- څوک چې د اړو خلکو ستونزې حل کړي، الله جل جلاله به يې د دنیا او آخرت ستونزې آسانه کړي. (رواه مسلم)

مور له مور، پلار، وروڼو او خويندو سره د کور په چارو کې مرسته کوو.
مور له خپلو ګاونډيانو او ټولګيوالو سره مرسته کوو.
په ناروا کارونو کې له چا سره مرسته کول ګناه ده.

فعاليتونه

۱- له اړو خلکو سره د مرستې ځينې بېلګې د ښوونکي په مرسته ووايئ.
۲- مور بايد په کومو ځايونو کې د خلکو سره له مرستې کولو ډډه وکړو؟

پوښتنې

۱- الله ﷻ له خلکو سر ه د مرستې په هکله څه فرمايلي دي؟
۲- د الله ﷻ مرسته له چا سره مل وي؟
۳- څوک د مرستې کولو ډېر ور دی؟
۴- آيا د ګناه په چارو کې مرسته کول روا دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د مرستې په هکله يوه لنډه مقاله وليکي.

د بې اتفاقۍ زیانونه

د اسلام دین موږ ته په یووالي او اتحاد امر کوي، له اختلاف او بې اتفاقۍ څخه یې منعه کړې یو.

الله ﷻ په قرآن کریم کې فرمایلي دي: ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ (د آل عمران سورت ۱۰۳ آیت).

ژباړه: د الله په رسۍ (قرآن کریم) باندې منګولې ولګوئ او بې اتفاقي مه کوئ.

موږ باید له اختلاف او بې اتفاقۍ څخه ځان وژغورو.

اختلاف او بې اتفاقي ډېر زیانونه لري:

۱- بې اتفاقي ګناه ده، هر هغه څوک چې د مسلمانانو ترمنځ بې اتفاقي راولي، الله ﷻ ترې ناراضه کېږي.

۲- بې اتفاقي او اختلاف د دښمنۍ لامل کېږي.

۳- په بې اتفاقۍ کې له ژوند څخه برکت اوچتېږي.

فعالیتونه

۱- د اختلاف او بې اتفاقۍ زیانونه په ګوته کړئ.

۲- د لاندې کلمو ضد ووایئ:

(اتفاق، دښمني، امر، زیان)

پوښتنې

الف: لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړئ:

۱- د اسلام دین موږ ته په یوالي او .... کوي.

۲- بې اتفاقي او اختلاف د .... لامل کېږي .

۳- په بې اتفاقۍ کې له ژوند څخه .... اوچتېږي.

ب: په لوست کې د آیت ژباړه ووایئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ په مرسته د بې اتفاقۍ د زیانونو په اړه یوه مقاله ولیکي.

بد ملګری

موږ باید د ملګري په غوره کولو کې زیات فکر وکړو، تر څو له بد شخص سره مخ نه شو.

رسول الله ﷺ د نیک او بد ملګري مثال داسې بیان کړی دی: د نیک شخص ملګرتیا، د عطرو د پلورونکي په څیر ده، له دوو ګټو څخه یې له یوې خامخا برخمن کیږئ:

١- یا به ترینه عطر واخلئ.

٢- او یا خو به د مشکو ښې ورمې بوی کړئ.

د بد شخص ملګرتیا د پښ په څیر ده، د دوو زیانونو څخه یې یو زیان حتما درته رسیږي:

١- بدن او یا جامې به دې وسوځوي.

٢- یا خو به بد بوی او لوګی در ورسیږي. مسند امام احمد.

موږ باید تل له ښو خلکو سره ملګرتیا وکړو.

د نیک شخص په ملګرتیا کې د دنیا او آخرت ډیرې ګټې دي.

موږ باید له بد شخص سره ملګرتیا ونه کړو.

د بد شخص ملګرتیا ډیر زیانونه لري.

فعالیتونه

۱- د نیک ملګري د ګټو په هکله په خپلو منځو کې بحث وکړئ.

۲- د بد شخص د ملګرتیا زیانونه په ګوته کړئ.

پوښتنې

۱- رسول الله ﷺ د نیک ملګري په هکله څه فرمایلي دي؟

۲- د بد شخص ملګرتیا د څه شي په شان ده ؟

۳- د نیک شخص ملګرتیا څه ګټې لري؟

۴- تاسې له چا سره ملګرتیا کول غواړئ؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د بد شخص د ملګرتیا زیانونه د یوې مقالې په ترڅ ولیکي.

د دین ستنه

لمونځ د اسلام دویمه بناء او د دین ستنه ده.

په لمانځه سره مسلمان د خپل دین ساتنه کوي.

لمونځ انسان له بدو او ناروا کارونوڅخه ژغوري.

لمونځ د ایمان نښه ده.

په لمانځه د مسلمان او کافر ترمنځ فرق کیږي.

په لمانځه د مسلمان ګناهونه بښل کیږي .

رسول الله ﷺ فرمایي:

که له تاسو څخه د یوه د کور مخې ته ویاله بهیږي او هغه پکې هره ورځ پنځه ځلې لامبي، آیا په بدن به یې څه خیرې پاتې شي؟ صحابه وو وویل: د نوموړي په بدن خیرې نه پاتې کیږي. رسول الله ﷺ وفرمایل: لمونځ هم د دې ویالې په څیر دی، هغه څوک چې پنځه وخته لمونځ کوي، ګناهونه یې بښل کیږي. (متفق علیه)

موږ پنځه وخته لمونځونه په خپل وخت ادا کوو.

فعالیتونه

۱- د لمانځه د ارزښت او ګټو په هکله په خپلو منځو کې بحث وکړئ.

۲- د ښوونکي په مرسته دا واضح کړئ چې لمونځ د دین ستنه ده.

۳- په لمانځه سره د مسلمان او کافر تر منځ څنګه فرق کیږي؟

پوښتنې

۱- لمونځ د دین ستنه ده؟ دا جمله روښانه کړئ.

۲- رسول الله ﷺ د لمانځه په هکله څه فرمایلي دي؟

۳- لمونځ څه ګټې لري؟ واضح یې کړئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لمانځه ګټې په خپلو کتابچو کې ولیکي، او په ټولګي کې دې بیان کړي.

د وخت ارزښت

وخت زموږ ژوند دی او د انسان ارزښتناکه پانګه ده. موږ باید خپل وخت ضایع نه کړو.

رسول الله ﷺ د وخت په هکله فرمایلي دي:

دوه نعمتونه دي چې زیات خلک ترې بې خبره دي: يو روغتیا او بل وخت.

موږ باید له وخت څخه سمه ګټه واخلو.

د دې لپاره چې وخت مو ضایع نشي لاندې ټکو ته پاملرنه کوو:

١- پنځه وخته لمونځ په خپل وخت کې ادا کوو.

٢- ښوونځي ته په وخت ځو.

٣- خپل درسونه په پوره پاملرنې سره لولو.

۴- کورنۍ دنده په خپل وخت کې لیکو .

۵- لوبې په ټاکلي وخت ترسره کوو.

۶- د نن کار سبا ته نه پرېږدو.

فعالیتونه

۱. د وخت د ارزښت په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲. د ښوونکي په مرسته د خپل ورځني ژوندانه مهال ویش ووایئ.

پوښتنې

۱- رسول الله ﷺ د وخت په هکله څه فرمایلي دي؟

۲- د دې لپاره چې وخت موضایع نشي، څه باید وکړو؟

۳- د نن کار باید څه وخت سرته ورسوو؟

کورنۍ دنده

هر زده کوونکی دې د خپل ورځني ژوند مهال وېش د کورنۍ د غړو په مرسته ولیکي، بیا دې په ټولګي کې ولولي.

د مسلمان پنځه حقونه

ټول مسلمانان سره خویندې او وروڼه دي، تل يو بل ته درناوی کوي.
مسلمان په خپل مسلمان ورور باندې زيات حقونه لري، رسول الله ﷺ په دې هکله فرمايي: «حَقُّ الْمُسلِمَ عَلَى الْمُسْلِمَ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، واتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وإجابَةُ الدَّعْوَةِ، وتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ» رواه البخارى

د حديث معنا: مسلمان په مسلمان پنځه حقونه لري: سلام ته يې ځواب ورکول، د ناروغ پوښتنه کول، جنازې پسې يې تلل، بلنه يې منل او له عطسې څخه وروسته د الحمد لله ويلو په ځواب کې ورته يَرْحَمُکَ الله ويل.

موږ د مسلمان سلام ته ځواب وايو، که ناروغه وي پوښتنه يې کوو، په جنازه کې يې ګډون کوو، بلنه يې منو او عطسې نه وروسته ورته يرحمک الله وايو.

له مسلمان سره مرسته کول زموږ ديني دنده ده.

له مسلمان سره مرسته کول ثواب لري.

فعالیتونه

۱- د مسلمان پنځه حقونه څنګه ادا کیږي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۲- آیا کله مو د کوم ناروغ پوښتنه کړې ده؟

۳- دوه زده کوونکي دې د عطسې دعاوې تمثیل کړي.

پوښتنې

۱- مسلمان پر مسلمان څو حقونه لري؟

۲- د تشمیت العاطس معنا ووایئ.

۳- د سلام ځواب څنګه ورکول کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست حدیث له معنا سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د سلام فضایل

سلام اچول سنت او ځواب یې واجب دی.

سلام د مسلمان لپاره غوره تحفه ده.

د سلام الفاظ: السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

ژباړه: پر تاسو دې سلامتیا او د الله رحمت وي.

د سلام ځواب: وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته.

ژباړه: پر تاسو دې هم سلامتیا او د الله رحمت وي.

سلام د اخلاص ، امن او مینې پیغام دی.

سلام د مسلمانانو په منځ کې مینه او محبت زیاتوي.

رسول الله ﷺ فرمایي: تر څو چې ایمان رانه وړئ، جنت ته نشئ تللئ او مؤمنان نشئ کېدای، تر څو په خپلو منځو کې مینه او محبت و نلرئ، آیا تاسو ته داسې څه ونه ښایم چې ستاسو تر منځ مینه او محبت پیدا کړي؟

اصحابو وویل: ولې نه.

پیغمبر ﷺ وفرمایل: په خپلو منځو کې سلام اچول زیات کړئ.

(رواه البخاری)

د بشپړ سلام اچوونکي او ځواب ورکوونکي دواړو ته دیرش، دیرش نیکۍ ورکول کیږي.

د سلام په هکله ځینې لارښوونې:

- تیریدونکی به په ولاړو او ناستو خلکو سلام اچوي.
- کشر به مشر ته سلام کوي.
- کور ته د ننوتلو په وخت به سلام اچوي.

فعالیتونه

۱- د ښوونکي په مرسته د بشپړ سلام اچولو د فضیلت په هکله خبرې وکړئ.

۲- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي، یوه ډلې دې بشپړ سلام واچوي، بله دې ورته بشپړ ځواب ووايي.

پوښتنې

۱- سلام اچول څه حکم لري؟

۲- سلام اچول څه ګټې لري؟

۳- رسول الله ﷺ د سلام په هکله څه فرمايلي دي.

۴- په سلام اچولو سره مسلمان ته څو نیکۍ ورکول کیږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د سلام په هکله د لوست حدیث په خپلو کتابچو کې ولیکي.

غيبت

مسلمانان سره خويندې او وروڼه دي، د مسلمان ورور غيبت كول حرام دي.

الله تعالى موږ له غيبت كولو څخه منع كړي يو.

غيبت كول د مړه ورور د غوښو د خوړلو په څېر دي.

د چا په غياب كې د هغه نيمګړتياوې بيانولو ته غيبت وېل كيږي.

كه چيرې مسلمان هغه عيب و نه لري، دې ته بهتان ويل كيږي.

موږ بايد له غيبت او بهتان څخه ډډه وكړو او په مجلسونو كې يې ګډون ونه كړو.

په ناروا كارونو كې له چا سره مرسته كول او غيبت ته غوږ نيول ګناه ده.

فعالیتونه

۱- د غیبت د زیانونو په هکله په خپلو کې یو له بل څخه پوښتنې وکړئ.

۲- د غیبت او بهتان تر منځ توپیر په ګوته کړئ.

پوښتنې

۱- غیبت څه ته وایي؟

۲- آیا غیبت روا دی؟

۳- غیبت کول د څه شي په څېر دي؟

۴-آیا د غیبت په مجلسونو کې ناسته روا ده ؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

دروغ ویل

مسلمان تل رښتیا وایي، دروغ ویل لویه ګناه ده.

دروغ ویل د منافق نښه ده.

پیغمبر ﷺ فرمایي: د منافق درې نښې دي:

۱- په وعده وفا نه کوي.

۲- د بحث او جنګ پر مهال کنځل کوي.

۳- او په خبرو کې دروغ وایي.

دروغجن انسان د هیچا نه خوښیږي.

په دروغجن انسان څوک باور نه کوي.

موږ باید تل رښتیا ووایو او له دروغ ویلو ډډه وکړو.

فعالیتونه

۱- د ښوونکي په مرسته د دروغو د ناوړه پایلو په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.

۲- د لاندې کلمو ضد په نښه کړئ:

- منافق ، دروغ، وفا کول، جنګ .

(رښتیا، بې وفايي، سوله)

۳- په وعده وفا کول څه ګټه لري؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- دروغ ویل په اسلام کې څه حکم لري؟

۲- دروغ ویل د څه شي نښه ده؟

۳- آیا خلک پر دروغجن انسان باور کوي؟

۴- آیا دروغجن انسان د چا خوښیږي؟

کورنۍ دنده

د دروغو څلور زیانونه په څلورو جملو کې ولیکئ.

بښنه کول

عفوه (بښنه) کول نیک خوی او د مسلمان صفت دی.

مسلمان د بدو په مقابل کې ښه کوي.

خلکو ته بښنه کوونکی بنده د الله ﷻ خوښ دی.

الله ﷻ موږ ته د بښنې لارښوونه کوي: ﴿وَأَن تَعْفُوٓاْ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ د البقرة سورت، ۲۳۷ أیت.

ژباړه: او ستاسې بښنه کول تقوا ته نیږدې عمل دی.

په بښنې سره د انسان عزت زیاتیږي، رسول الله ﷺ فرمايي: «وَمَا زَادَ اللّٰهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إلاّ عِزًّا» (رواه مسلم)

معنا: او الله ﷻ په عفوې او بښنې سره د انسان عزت زیاتوي.

د بښنې له ګټو څخه:

۱- په بښنې د مسلمان زړه له کینې او بغض څخه پاکیږي.

۲- له بښنه کوونکي څخه الله ﷻ راضي کیږي.

۳- په بښنه د انسان عزت لازیاتیږي.

۴- په بښنه ټولنه له دښمنۍ او شر څخه ژغورل کیږي.

موږ باید د عفوې خصلت خپل کړو.

فعالیتونه

۱- د ښښنې څو مثالونه بیان کړئ.

۲- په ښښنې سره څنګه د انسان عزت زیاتیږي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳- خپلو ټولګیوالو ته د ښښنې څو بیلګې ووایئ.

پوښتنې

۱- ښښنه د چا خصلت دی؟

۲- مسلمان د بدو په مقابل کې څه کوي؟

۳- د ښښنې په هکله رسول الله ﷺ څه فرمایلي دي؟

۴- ښښنه څه ګټې لري؟ بیان یې کړئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د ښښنې په هکله لنډه مقاله ولیکي.

قناعت

مسلمان تل د الله ﷻ منندوی وي، په خپل ژوند خوښ وي او د لازیات ښه کېدلو هیله یې لري، چې دې ته قناعت وایي.

قناعت د الله ﷻ ستر نعمت او د انسان لویه پانگه ده، په خپل ژوند خوښي د کامیابۍ لاره ده.

رسول الله ﷺ فرمایي: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرُزِقَ كَفَافًا وَقَنَّعَهُ اللّٰهُ بِمَا آتَاهُ». (رواه مسلم)

معنا: پرته له شکه هغه څوک بریالی شو چې اسلام یې راوړ، روزي یې د اړتیاوو بسنه وکړي او الله تعالی په ورکړل شویو نعمتونو ورته قناعت ورکړی وي.

د قناعت گټې:

۱- الله ﷻ له مسلمان څخه راضي کېږي.

۲- انسان له بې ځایه حرص څخه ژغورل کېږي.

۳- الله ﷻ د مسلمان په ژوند کې برکت اچوي.

۴- انسان له نا امیدۍ، کینې او حسد څخه خلاصیږي.

۵- انسان زیار باسي چې ژوند یې لا ښه شي.

فعالیتونه

۱- د قناعت گټې، په نوبت سره بیان کړئ.

۲- د قناعت ضد څه کیدای شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

۳- آیا په بې ځایه حرص کولو ژوند ښه کېږي؟

پوښتنې

۱- قناعت څه ته وايي؟

۲- رسول الله ﷺ د قناعت په هکله څه فرمايلي دي؟

۳- قناعت څه گټه لري؟

۴- آیا په قناعت لرلو سره د انسان کینه له منځه ځي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د قناعت گټې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د صبر فضایل

د اسلام دین مور ته د صبر او حوصلې لارښوونه کوي.

صبر او حوصله د مسلمان صفت دی.

رسول الله ﷺ فرمايي: د مؤمن ژوند د تعجب وړ دی، هر حالت يې د ده لپاره خير دی چې دا يوازې د مؤمن ځانګړتيا ده:

که چيرې خوشحالي ورته ورسيږي، شکر پرې وباسي او دا ورته خير دی او که چيرې تکليف يا ضرر ورته پيښ شي، صبر پرې کوي، دا هم ورته خيردی. (صحيح مسلم)

د صبر ډولونه:

۱- صبر په اطاعت: يعنې د الله ﷻ امرونه پر ځای کول، لکه: پنځه وخته لمونځ کول، روژه نيول او داسې نور.

۲- صبر له ګناه څخه: له هر هغه څه ځان ساتل چې په دين کې ناروا دي، لکه: غلا، ظلم او غيبت کول.

۳- صبر په تکليف او غم کې: يعنې د ستونزو او غم پر وخت صبر او حوصله کول.

د صبر له ګټو څخه:

۱- الله ﷻ له مسلمان څخه راضي کيږي.

۲- په صبر سره انسان غښتلی کيږي او له ناهيلۍ څخه نجات مومي.

۳. په صبر لرلو سره انسان خپلې موخې ته رسيږي.

۴. په صبر لرلو سره د ژوند ستونزې حل کيږي.

فعاليتونه

۱- له ګناه څخه صبر څنګه کيږي؟ په دې هکله څو مثالونه ووايئ.

۲- په خپل ژوندانه کې د صبر څو عملي ګټې ووايئ.

۳- د زده کړې پر مهال څنګه صبر کيدای شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- اسلام موږ ته د څه لارښوونه کوي؟

۲- د صبر په هکله رسول الله ﷺ څه فرمايلي دي؟

۳- صبر په څو ډوله دی؟

۴- د صبر څو ګټې ووايئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د صبر څلور ګټې په خپلو کتابچو کې وليکي.